

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

COMPLEMENTS PER A LA FORMACIÓ DE EDUCACIÓ FÍSICA

Coordinació: LAVEGA BURGUES, PERE

Any acadèmic 2017-18

Informació general de l'assignatura

Denominació	COMPLEMENTS PER A LA FORMACIÓ DE EDUCACIÓ FÍSICA			
Codi	14303			
Semestre d'impartició	ANUAL AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Formació del Professorat de Secundària i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes	1	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	8			
Grups	1GG			
Crèdits teòrics	5			
Crèdits pràctics	3			
Coordinació	LAVEGA BURGUES, PERE			
Departament/s	DIDACTIQUES ESPECIFIQUES,INEFC			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	200 hores = 46 hores pressencials i 154 hores de treball autònom			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Distribució de crèdits	5 crèdits teòrics de la matèria 1 crèdit teòric-pràctic intermatèria 2 crèdits pràctics			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
FILLAT PRAT, ANNA	anna.fillat@didesp.udl.cat	2	
LAVEGA BURGUES, PERE	plavega@inefc.es	2,5	
RODRÍGUEZ ARREGUÍ, ROSA MARÍA	rrodriguez@inefc.es	3,5	

Objectius acadèmics de l'assignatura

O1 Identificar contextos i situacions on l'EF pot tenir un rol important per l'educació del benestar físic, social i cultural (E1)

O2 Analitzar les aportacions de l'Educació Física en el desenvolupament i manteniment d'estils de vida saludable i físicament actius.(E1,E2)

O3 Identificar contextos, processos i estratègies per promoure des de l'EF accions de diàleg interpersonal i treball en equip a través de les TIC i TAC (E1,E2,E3)

O4 Identificar contextos i estratègies d'intervenció en E.F. que contribueixin a una escola inclusiva (E1,E2)

O5 Utilitzar estratègies per la transformació de conflictes motors que es donen en les classes d'E.F (benestar social) (E1, E2)

O6 Proposar estratègies d'intervenció per a l'atenció a la diversitat (benestar social).(E2)

Competències

1. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

(E8) Promoure accions d'educació emocional, en valors i formació ciutadana

(E13). Saber el valor formatiu i cultural, així com els continguts de l'Educació Física

(E15.1) Conèixer contextos i situacions en que s'utilitzen o apliquen els diversos continguts curriculars de l'Educació Física

(E15.2) Conèixer els processos i recursos per la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES

(G2) 1. Comunicació oral i escrita

(G3). 2. Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

(G5). 3. Habilitat de gestió de la informació.

(G10) 4. Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics

Continguts fonamentals de l'assignatura

C1 Ideologia i criteris científics en E.F. Cap a una EF del benestar basada en evidències

C2 Benestar Físic. Construcció d'estils de vida saludables en la societat contemporània a través de l'E.F.

C3 Benestar Sociocultural. Estratègies per educar en diversitat cultural. La perspectiva local i global a través dels jocs tradicionals en EF

C4 Benestar Relacional.

C4.1 La cooperació i el treball en equip en EF. Estratègies i recursos

C4.2 La transformació dels conflictes motors en les sessions d'educació física. Estratègies i recursos

C4.3 Estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF. Tractament de les necessitats educatives específiques.

Eixos metodològics de l'assignatura

- L'assignatura promou el protagonisme de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge. Per aconseguir-ho es dissenyen activitats presencials i activitats de treball autònom guiat: en petit grup i individuals. - Es comptarà amb material bàsic dels diferents continguts de l'assignatura que es penjarà al Campus Virtual La metodologia durant les classes presencials serà eminentment activa i participativa. S'utilitzarà un grup d'activitats variades: exposició del professorat dels aspectes clau dels continguts de l'assignatura; reflexions sobre la vida i actitud de l'alumnat vers les persones com estudiantat i com a professorat, debat, exposició de treballs; realització de pràctiques sobre els recursos i estratègies a emprar. Les tasques de treball autònom (no presencials) que representen el 80% de l'assignatura consistiran en resoldre problemes o temes tractats a les classes presencials i també relacionats amb les tres activitats d'avaluació.

RESUM DE LES ACTIVITATS D'APRENENTATGE A REALITZAR DE FORMA AUTÒNOMA I DIRIGIDA	ESTIMACIÓ DE LA DEDICACIÓ EN HORES
Cerca i lectura de bibliografia especialitzada per a l'elaboració d'un assaig curt sobre el benestar en l'EF	20 h
Lectura bibliografia especialitzada sobre diferents dimensions del benestar en l'EF	24 h
Visió, anàlisi, reflexió i debat d'un documental sobre diversitat i EF	5 h
Lectura i comentari de text. De manera individual, l'estudiant realitzarà un comentari personal d'un article seguint les directrius donades pel professor.	5 h
Cerca i lectura per la preparació exposició oral sobre adaptacions en EF	5 h
Reflexió pràctica de jocs orientats cap al benestar relacional	20 h
Elaboració del mapa conceptual relacionat amb l'estudi de cas	20 h
Elaboració d'un assaig curt sobre un cas d'intervenció relacionat el benestar en l'EF	20 h
Resolució d'un cas concret relacionat amb el canvi i manteniment d'un estil de vida saludable	13 h
Resolució d'un cas concret relacionat amb una intervenció de l'EF orientada cap el benestar	12 h
Identificació de situacions de joc relacionades amb la transformació de possibles conflictes	2 h
Utilització d'una metodologia de treball cooperatiu emprant el vídeo per integrar en sistemes de comunicació i aprenentatge	2 h
Elaboració de un vídeo relacionat amb la metodologia d'aprenentatge basat en problemes en treball cooperatiu	6h
TOTAL	154 h

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SESSIÓ	PROFESSOR/A	OBJECTIUS/CONTINGUTS D'APRENENTATGE	TASQUES DEL PROFESSORAT	TASQUES DE L'ALUMNAT	AVANÇAMENT
19 octubre	Pere Lavega	L'alumnat coneixerà el plantejament de l'assignatura, les activitats formatives plantejades i els criteris d'avaluació i identificarà que signifiquen de l'assignatura, criteris científics i formació plantejada. Es aprendrà la relació entre l'EF i el benestar i significat de les seves dimensions i criteris d'avaluació. Física (EF). Aprendrà a relacionar l'EF amb el benestar en les seves diferents dimensions. Es familiaritzarà amb l'ús d'un recurs informàtic per realitzar mapes conceptuals.	Descripció de l'escenari Treballar amb els alumnes sobre el pla a seguir. Planificació del cas Treballar amb els alumnes sobre el pla a seguir. Planificació del cas i detecció de les necessitats i recursos. Conducció de la reflexió i iniciar preguntes	Cerca i lectura de bibliografia especialitzada per concretar el cas Cerca i lectura de bibliografia especialitzada per concretar el cas. Experiència de treballs: En grup elaboració d'apartats de les unitats més destacades explicades en la sessió. Cerca i lectura d'apartats del currículum lligats amb qüestions de	El col·labora formant l'evolució de la formació científica i utilitzant els recursos de la
11:30 – 13:30	Pere Lavega	Es familiaritzarà amb l'ús d'un recurs informàtic per realitzar mapes conceptuals. S'analitzarà de manera crítica la ideologia i criteris que estableix l'actual currículum EF en secundària. S'analitzarà de manera crítica la ideologia i criteris que estableix l'actual currículum EF en Benestar Físic. El currículum de secundària des de la visió de	Conducció de la reflexió i iniciar preguntes	Cerca i lectura d'apartats del currículum lligats amb qüestions de	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv
26 octubre	Rosa Rodríguez	Benestar Físic. El currículum de secundària des de la visió de construcció d'estils de vida saludable. L'alumnat coneixerà variables lligades a la salut al currículum de secundària des d'una visió de cerca de la salut.	Conduïx la cerca i lectura de documentació curricular i per l'anàlisi de documentació curricular i presenta criteris per la seva anàlisi.	Cerca i lectura d'apartats del currículum lligats amb qüestions de l'anàlisi del currículum de la Presentació del resultat de l'anàlisi de la construcció de la salut integral. Observació i anàlisi d'un document de	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv
9:00-11:00	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà variables lligades a la salut al currículum de secundària des d'una visió de cerca de la salut.	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat	- Observació i proposició de la presentació, contestant un - Participar activament en el debat sobre el documental.	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv
9:00-11:00	Anna Fillat	Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat	- Observació i proposició de la presentació, contestant un - Participar activament en el debat sobre el documental.	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv
11:30-13:30	Anna Fillat	Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat	- Observació i proposició de la presentació, contestant un - Participar activament en el debat sobre el documental.	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv
11:30-13:30	Anna Fillat	L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat	- Observació i proposició de la presentació, contestant un - Participar activament en el debat sobre el documental.	El col·labora formant les estructures de la formació i 3 serv

		PLA DE DISENY I CUPAMENT			
9 novembre	PROFESSOR/A	Benestar Relacional. La	d'evidències científiques i recursos per	Cerca, lectura i	El co
SESSIO		TOBIFOTUSIÓ CONTINDUTES	TRASQUESADEL	TASQUESDE	la
	Pere Lavega	L'alumnat aprendrà diferents recursos i estratègies per la transformació de conflictes plantejats de manera constructiva en les sessions formatives plantejades i els criteris d'avaluació. identificarà que significa compartir Ideologia i criteris científics en Educació Física (EF). Aprendrà a relacionar l'EF amb el benestar en les seves diferents dimensions.	en adolescents.	amb aquest àmbit temàtic.	forma
9:00-11:00		L'alumnat coneixerà els motius que es produeixen en les sessions formatives plantejades i els criteris d'avaluació. identificarà que significa compartir Ideologia i criteris científics en Educació Física (EF). Aprendrà a relacionar l'EF amb el benestar en les seves diferents dimensions.	Conducció de la reflexió i donar pautes per a la cerca i l'escenari d'un article.		les e
11:30-13:30		Taller: Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les Es familiaritzat amb l'ús d'un recurs informàtic per realitzar mapes conceptuals.	Treballar amb els alumnats sobre el pla a seguir.	Cerca i lectura de bibliografia especialitzada per concretar el cas que han de	d'ava
19 octubre	Pere Lavega	L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les Es familiaritzat amb l'ús d'un recurs informàtic per realitzar mapes conceptuals.	Planificació del cas treballat amb els alumnats sobre el pla a seguir.	Utilització de recursos i eines TAC, a partir de situacions de treball: En grup elaborar un mapa en equip en EF.	i 3
16 novembre	Pere Lavega (Enric Ormo)	S'analitzarà de manera crítica la ideologia i criteris que estableix l'actual currículum EF en secundària.	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	en equip en EF.	serv
11:30-13:30	Pere Lavega	L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Conducció de la reflexió i iniciar preguntes de dubtes i problemes amb edició d'imatges.	Utilització de recursos i eines TAC, a partir de	El co
16 novembre	(Queralt Prat)	Benestar Físic. El currículum de secundària des de la visió de construcció d'estils de vida saludable.	Presentació powerpoint	situacions	la
11:30-13:30		Taller: Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Conducció de la reflexió i descripció de l'escenari i documentació curricular i presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Cerca i lectura d'apartats del currículum lligats amb preguntes de salut.	d'ava
26 octubre	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà variables lligades a la salut al currículum de secundària des d'una visió de cerca de la salut.	Afaveïx el debat i les preguntes de l'alumnat	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	i 3
14 desembre	Pere Lavega (Enric Ormo)	L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	serv
9:00-11:00		Taller: Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	El co
9:00-11:00	Queralt Prat	L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	la
11:30-13:30		L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	forma
21 desembre	Pere Lavega (Enric Ormo)	L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	les e
2 novembre		L'alumnat aprendrà recursos pel treball cooperatiu a través de les TAC	Presentació de situacions problema i detecció de les necessitats	Presentació del resultat de l'anàlisi de recursos i eines TAC per afavorir el treball cooperatiu des d'una visió de construcció de salut integral.	d'ava
9:00 – 11:00	Anna Fillat	L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Afaveïx el debat i les preguntes de reflexió des de l'alumnat diferents rols.	- Observació i descripció de l'escenari, reflexió i discussió amb el professorat i l'alumnat sobre el contingut de la sessió.	i 3
11:30-13:30		L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Afaveïx el debat i les preguntes de reflexió des de l'alumnat diferents rols.	- Reflexió personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	serv

		Benestar Físic. Marc de PLA DE DESENVOLUPAMENT			
SESSIÓ	PROFESSOR/A	OBJECTIUS/CONTINGUTS D'APRENENTATGE	TASQUES DEL PROFESSORAT	Comentari, discussió i reflexió envers el material bibliogràfic	El col·laborador
11 gener	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà el Benestar Físic i el seu rol en la salut i el benestar. L'alumnat coneixerà el rol de l'EF en el benestar físic i el seu rol en la salut i el benestar. L'alumnat coneixerà el rol de l'EF en el benestar físic i el seu rol en la salut i el benestar.	Conduïx els TASQUES DEL PROFESSORAT	reflexions dels documents treballats durant la setmana	El col·laborador
11:30-13:30	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà el Benestar Físic i el seu rol en la salut i el benestar. L'alumnat coneixerà el rol de l'EF en el benestar físic i el seu rol en la salut i el benestar.	reflexions dels documents treballats durant la setmana	llogat amb el contingut de la setmana que hauran d'haver treballat	d'avaluació i 3 serveis
19 octubre	Pere Lavega	Benestar Físic. Construcció d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	Concretar el cas que han de resoldre.	El col·laborador
11:30 – 13:30	Pere Lavega	Benestar Físic. Construcció d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	Resolució de diferents casos d'intervenció de l'EF vinculats a problemàtiques de salut.	forma l'evolució d'avaluació
18 gener	Rosa Rodríguez	Es familiaritzarà amb l'ús d'un recurs informàtic per realitzar mapes conceptuais.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	treballs: En grup elaborar un mapa conceptual de les unitats més destacades de l'EF.	El col·laborador
9:00-11:00	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà les estratègies d'intervenció que li ajudin a guiar l'alumnat en el seu canvi i manteniment d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	concretar el cas que han de resoldre.	El col·laborador
11:30-13:30	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà les estratègies d'intervenció que li ajudin a guiar l'alumnat en el seu canvi i manteniment d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	proposant línies d'actuació fonamentades i coherents amb la situació plantejada	El col·laborador
26 octubre	Rosa Rodríguez	Benestar Físic. El currículum de secundària des de la visió de construcció d'estils de vida saludable.	Conduïx la cerca i presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	Resolució de diferents casos d'intervenció de l'EF vinculats a problemàtiques de salut.	El col·laborador
9:00-11:00	Rosa Rodríguez	Benestar Físic. Construcció d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	Presentació del resultat de l'anàlisi del currículum de la matèria d'Educació Física des d'una visió de construcció de salut integral	forma l'evolució d'avaluació i 3 serveis
25 gener	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà variables lligades a la salut al currículum de secundària des d'una visió de construcció d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	proposant línies d'actuació fonamentades i coherents amb la situació plantejada	El col·laborador
11:30-13:30	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà variables lligades a la salut al currículum de secundària des d'una visió de construcció d'estils de vida saludable.	Presenta i discuteix exemples d'intervenció en EF	proposant línies d'actuació fonamentades i coherents amb la situació plantejada	El col·laborador
2 novembre	Anna Fillat	Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat de l'alumnat a través de preguntes de reflexió	- Observació i fonamentació i coherents amb la situació plantejada	El col·laborador
15 desembre	Anna Fillat	Benestar Cultural. L'alumnat aprendrà diferents estratègies i recursos per a la diversitat cultural.	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat de l'alumnat a través de preguntes de reflexió	proposades per la professora.	forma l'evolució d'avaluació i 3 serveis
9:00 – 11:00	Anna Fillat	Benestar Cultural. L'alumnat aprendrà diferents estratègies i recursos per a la diversitat cultural.	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat de l'alumnat a través de preguntes de reflexió	Elaboració d'un exemple d'aplicació de jocs tradicionals per treballar el joc i la cultura personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	El col·laborador
9:00 – 11:00	Pere Lavega	Benestar Cultural. L'alumnat aprendrà diferents estratègies i recursos per a la diversitat cultural.	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat de l'alumnat a través de preguntes de reflexió	Elaboració d'un exemple d'aplicació de jocs tradicionals per treballar el joc i la cultura personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	El col·laborador
11:30-13:30	Pere Lavega	Benestar Cultural. L'alumnat aprendrà diferents estratègies i recursos per a la diversitat cultural.	Presenta un document de suport audiovisual i conduïx el debat de l'alumnat a través de preguntes de reflexió	Elaboració d'un exemple d'aplicació de jocs tradicionals per treballar el joc i la cultura personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	El col·laborador

		Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	LA DE DESENVOLUPAMENT Presenta diferents situacions de joc i estratègies per afavorir la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Elaboració en grups d'un projecte de sensibilització en TASQUES DE L'ALUMNAT - Practicar jocs de sensibilització	El co la forma les e d'ava i 3 serv ela
12 Gener					
9:00-11:00	PROFESSOR/A Anna Fillat	OBJECTIUS/CONTINGUTS L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	TASQUES DEL PROFESSORAT amb discapacitat		
11:30-13:30		L'alumnat coneixerà el plantejament de l'assignatura, les activitats formatives plantejades i els criteris d'avaluació. identificarà que significa compartir Ideologia i criteris científics en Educació Física (EF). Aprendre a relacionar l'EF amb el benestar en les seves diferents dimensions.	Descripció de l'escenari	Cerca i lectura de bibliografia de diferents institucions per concretar el cas que han de presentar i resoldre.	
19 octubre		L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	Treballar amb els alumnes sobre el Pla de seguretat i mesures d'EF	Elaboració de recursos que es podran aportar per afavorir la inclusió en les sessions EF	El co la forma El co l'ev d'ava El co les e d'ava i 3 l'elab serv les e 1 ela
11:30-13:30	Pere Lavega	L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Planificació del cas d'intervenció i l'anàlisi dels possibles recursos	Elaboració de recursos que es podran aportar per afavorir la inclusió en les sessions EF	
9:00-11:00	Anna Fillat	Es familiaritzarà amb l'ús d'un mapa conceptual de les unitats més destacades dels casos reals explicats en la sessió	Presentació i treball a la resolució de casos reals d'inclusió emprant diferents fórmules de consulta	Elaboració d'un mapa conceptual de les unitats més destacades dels casos reals explicats en la sessió	
11:30-13:30		S'analitzarà de manera crítica la ideologia i criteris que estableix l'actual currículum EF en secundària.		grups de treball, a partir de diferents lectures de bibliografia	
26 octubre		Benestar Físic. El currículum de secundària des de la visió de construcció d'estils de vida saludable. Construcció d'estils de vida saludable.	Conduir la lectura i presentació de la documentació d'exemples d'intervenció en EF	especialitzada Cerca i lectura d'apartats del currículum lligats amb qüestions de l'EF vinculats a problemàtiques Presentació del resultat de l'anàlisi del currículum de la vida física d'educació físicament actius) proposant línies d'actuació	El co la forma El co l'ev d'ava El co les e d'ava i 3 l'elab serv les e 1 ela
26 gener	Rosa Rodríguez	L'alumnat coneixerà variables lligades a la seva salut i de seguretat d'una visió de l'alumnat en el seu canvi i manteniment d'estils de vida saludable dintre d'un marc teòric.	Presentació dels criteris de vida saludable i físicament actius.	Presentació de l'anàlisi del currículum de la vida física d'educació físicament actius) proposant línies d'actuació	
9:00-11:00	Rosa Rodríguez		Mostra estratègies d'actuació coherents davant cada problemàtica.	Presentació del resultat de l'anàlisi del currículum de la vida física d'educació físicament actius) proposant línies d'actuació	
11:30-13:30				Presentació de l'anàlisi del currículum de la vida física d'educació físicament actius) proposant línies d'actuació	
2 novembre		Benestar Relacional. L'alumnat aprendrà estratègies per a la inclusió de l'alumnat a través de l'EF	Presenta un document de suport a l'actitud de debat dels alumnes	fonamentades i coherents amb la situació plantejada, presentant un preguntes proposades per la professora	El co la forma les e d'ava i 3 serv ela
2 Febrer		Reflexions finals vers l'EF i el Benestar físic	Presenta un document de suport a l'actitud de debat dels alumnes	Presentació de mapes conceptuals elaborats en el debat sobre la relació a diferents casos d'EF i presentació personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	
9:00 – 11:00	Anna Fillat	L'alumnat es familiaritzarà amb la sensibilització vers les persones amb discapacitat	Presenta un document de suport a l'actitud de debat dels alumnes	Presentació de mapes conceptuals elaborats en el debat sobre la relació a diferents casos d'EF i presentació personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	
9:00-11:00	Rosa Rodriguez		Estimula la reflexió des de diferents punts de valoració final i la reflexió del que s'ha après.	Presentació de mapes conceptuals elaborats en el debat sobre la relació a diferents casos d'EF i presentació personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	
11:30-13:30				Presentació de mapes conceptuals elaborats en el debat sobre la relació a diferents casos d'EF i presentació personal sobre l'actitud personal com alumnat, professorat i persona.	

Sistema d'avaluació

Per sorteig a l'alumnat se li assignarà un cas d'intervenció en EF vinculat a alguna de les temàtiques específiques

desenvolupades en l'assignatura (benestar físic, relacional i sociocultural). L'alumnat a partir d'aquesta temàtica haurà de fer un assaig relacionat amb el cas i a la vegada analitzar el cas assignat.

L'avaluació es centrarà en l'adquisició de les competències específiques i generals i constarà de les 3 evidències següents:

EVIDÈNCIA D'AVALUACIÓ 1: ASSAIG

Descripció de l'evidència:

Realització d'un assaig sobre un cas d'intervenció de l'EF vinculat a alguna de les problemàtiques relacionades amb les temàtiques específiques desenvolupades en l'assignatura (benestar físic, relacional, sociocultural).

L'activitat que es proposa és un estudi de cas centrat en generar propostes de presa de decisions. Es tracta de estudiar i analitzar alguna problemàtica concreta per generar solucions. Segons l'àmbit temàtic que li hagi tocat a l'alumnat, haurà de parlar amb el professorat tutor per tal de concretar la descripció d'aquest cas. El procediment a seguir consistirà la descripció i anàlisi del cas:

1. **Descripció d'un cas** (situació problemàtica, incident crític, conflicte o repte a desafiar). Aquest cas podria estar vinculat a l'interès de l'alumnat; a un fet que hagi experimentat l'alumnat o a un escenari hagi explicat algun professor d'Educació física. El cas pot estar vinculat a problemàtiques específiques o desafiaments que poden sorgir en el desenvolupament de les classes d'educació física relacionades amb el benestar físic (hàbits no saludables, sedentarisme, prevenció d'anorèxia, bulímia, hàbits alimentaris incorrectes, hàbits posturals incorrectes, tabaquisme...), benestar relacional (alumnes amb comportaments disruptius i manca de autocontrol, persones amb discapacitats físiques o mentals, estereotips de gènere, sexisme, desigualtats entre noies i nois; no saber guanyar, no saber perdre...), benestar sociocultural (racisme, intercanvi amb centres estrangers...)...

Aquest apartat haurà de constar de:

1. Antecedents. S'haurà de fer una bona introducció que permeti contextualitzar el cas, de manera que es descrigui el problema de fons o desafiament que es planteja: si es tracta d'un cas donat pel professorat de l'assignatura, llavors caldrà complementar la descripció d'aquest cas, concretant el context (tipus de centre, tipus d'alumnat – característiques, curs...-). Si es tracta d'un problema o cas identificat per l'alumnat de l'assignatura en la visita a algun centre de pràctiques o d'un exemple que coneguin, es demana que es concreti al màxim la descripció d'aquest problema o cas a resoldre.
1. Desenvolupament teòric dels conceptes claus a partir de la cerca de fonts de consulta. Descripció dels temes claus sobre el que es pretén fer la cerca bibliogràfica. Cal identificar quines són les paraules claus o els conceptes sobre els que es fa la cerca. Aquestes primeres paraules claus o conceptes han d'identificar-se de la descripció que s'ha fet en el punt anterior. Cal consultar un mínim de 5 articles científics sobre el tema que es tracti. La lectura d'aquests articles ha de portar a identificar conceptes o idees claus relacionades amb el cas que es descriu. Aquest apartat és bàsic, ja que haurà de ser la base que serveixi per resoldre el cas (tasca que es farà en la segona evidència).

1. Referències bibliogràfiques

S'incorporaran les cites bibliogràfiques dels articles localitzats; es citaran segons normativa APA

Competències a avaluar:

(E8) Promoure accions d'educació en valors i formació ciutadana

(E13). Saber el valor formatiu i cultural, així com els continguts de l'Educació Física (E15.1). Conèixer contextos i situacions en que s'utilitzen o apliquen els diversos continguts curriculars de l'Educació Física

(E15.2) Conèixer els processos i recursos per la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional

(G2). Comunicació oral i escrita

(G3). Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

(G5). Habilitat de gestió de la informació.

(G10). Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics

Puntuació: Activitat d'avaluació individual amb un valor del 40%

Data màxima d'entrega: 20 de novembre de 2017 a la plataforma virtual. La qualificació d'aquesta evidència sortirà publicada fins el 30 de novembre de 2017. Cas de suspendre es podrà tornar a entregar fins el 15 de desembre de 2017, incorporant les consideracions facilitades pel professorat.

No s'acceptaran treballs més tard d'aquestes dates.

Indicadors i criteris de valoració de l'evidència 1:

L'avaluació d'aquesta activitat es farà d'acord amb el nivell que es presenti en aspectes d'organització i estructura (introducció, seqüència, transicions en el text), contingut (focus en el tema, fonamentació, conclusions i referències) i aspectes formals (gramàtica i ortografia).

EVIDÈNCIA D'AVALUACIÓ 2: ANÀLISI D'UN CAS D'INTERVENCIÓ

EVIDÈNCIA D'AVALUACIÓ 2:

Descripció de l'evidència:

La primera part d'aquesta evidència la constitueix la tasca anterior (evidència 1). De manera que caldrà incorporar els dos apartats principals:

1. Descripció del cas (igual que s'ha fet en l'evidència 1. Cal identificar el títol del cas i la descripció exhaustiva de les seves característiques)
1. Marc Teòric. Identificació dels conceptes claus que han de servir per resoldre el cas (resum del que s'ha identificat en la revisió bibliogràfica en l'evidència 1)
2. Anàlisi i resolució del cas:
  - a. Identificació de les fases (accions o estratègies d'intervenció) que es proposa considerar
  - b. Descripció de les accions d'intervenció a realitzar en cada fase o estratègia a emprar per resoldre el cas

Per donar resposta a la resolució del cas es pot utilitzar els recursos que us proporcionaran els diferents professors d'aquesta matèria i també considerar els conceptes i idees claus que s'hagin pogut identificar en l'assaig després de la consulta bibliogràfica.

1. Avaluació de la intervenció

Descriure quins serien els indicadors que es considerarien per fer l'avaluació del cas i saber si el problema s'ha resolt satisfactòriament o si el desafiament s'ha pogut assolir. És important fer una autocrítica, identificant limitacions, aspectes que es podrien millorar, altres perspectives que també es podrien considerar.

Competències a avaluar:

(E8) Promoure accions d'educació emocional, en valors i formació ciutadana

(E13). Saber el valor formatiu i cultural, així com els continguts de l'Educació Física (E15.1). Conèixer contextos i situacions en que s'utilitzen o apliquen els diversos continguts curriculars de l'Educació Física

(E15.2) Conèixer els processos i recursos per la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional

(G2). Comunicació oral i escrita

(G3). Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

(G5). Habilitat de gestió de la informació.

(G10). Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics

Puntuació: Activitat d'avaluació individual amb un valor del 40%

Data màxima d'entrega: 11 de gener de 2018 a la plataforma virtual. La qualificació d'aquesta evidència sortirà publicada fins el 19 de gener de 2018. Cas de suspendre es podrà tornar a entregar fins el 30 de gener de 2018, incorporant les consideracions facilitades pel professorat.

No s'acceptaran treballs més tard d'aquestes dates.

Indicadors i criteris de valoració de l'evidència 2:

L'avaluació d'aquesta activitat es farà d'acord amb els següents set criteris

1. Segueix tots els passos proposats (fins a 1 punt).

2. Manté una estructura clara i comprensible (fins a 1 punt)

3. Presenta els fets claus i centrals així com el context

(fins a 2 punt)

4. Relaciona diferents coneixements per respondre a les demandes del cas (fins a 1 punt)

5. Pren decisions d'actuació raonades i fonamentades (fins a 2 punts)

6. Utilitza alguna de les estratègies d'actuació proposades en les classes (fins a 1 punt)

7. Proposa solucions viables (fins a 2 punt)

EVIDÈNCIA D'AVALUACIÓ 3: MAPA CONCEPTUAL SOBRE CAS D'INTERVENCIÓ

Descripció de l'evidència:

Realització d'un mapa conceptual sobre el cas d'intervenció de l'EF desenvolupat en les evidències 1 i 2 de la matèria integrant totes les unitats conceptuais i idees més rellevants d'aquest cas, a partir dels coneixements adquirits en l'assignatura (a través de les classes presencials i de les activitats de treball autònom, així com de la informació obtinguda per desenvolupar les evidències 1 i 2).

Competències a avaluar:

(E8) Promoure accions d'educació emocional, en valors i formació ciutadana

(E13). Saber el valor formatiu i cultural, així com els continguts de l'Educació Física (E15.1). Conèixer contextos i situacions en que s'utilitzen o apliquen els diversos continguts curriculars de l'Educació Física

(E15.2) Conèixer els processos i recursos per la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional

(G2). Comunicació oral i escrita

(G3). Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

(G5). Habilitat de gestió de la informació.

(G10). Respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, a la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics

Puntuació: Activitat d'avaluació individual amb un valor del 20%

Data màxima d'entrega: 25 de febrer de 2018 a la plataforma virtual. No s'acceptaran treballs més tard d'aquestes dates.

Indicadors i criteris de valoració de l'evidència 3:

L'avaluació d'aquesta activitat es farà d'acord amb els següents tres criteris

1. Manté una estructura clara i comprensible (fins a 1 punt)

2. Presenta els fets claus i centrals així com el context

(fins a 3 punt)

3. Integra i relaciona unitats conceptuals clau pel tema tractat derivades dels coneixements i informació obtinguts amb les diferents coneixements rebuts en les classes, les activitats de treball autònom i les accions realitzades en les evidències 1 i 2 (fins a 3 punt)

Els alumnes que no assisteixin al 80% de les sessions que imparteixin

Evidències extraordinàries que cal afegir a les anteriors:

Aquells alumnes que no assisteixin al 80% de cada unitat de continguts de benestar físic, benestar relacional inclús i benestar relacional-cultural hauran d'entregar les tres evidències d'aquella unitat o unitats de benestar, als professorat que els coordinen. Caldrà entregar-ho en un únic document per unitat de benestar (físic, relacional o relacional-cultural) que integri les tres evidències seguint el mateix guió. La qualificació de cada evidència d'aquestes unitats (assaig, resolució del cas i mapa conceptual), no tindrà recuperació i farà promig amb la resta d'evidències de la unitat de benestar que hagi estat assignada a l'inici de l'assignatura.

Proves d'avaluació ordenades per dates i valor de cadascuna

Evidència	Dates	Valor sobre nota final %
Evidència 1. Assaig d'un cas d'intervenció	Data Entrega: 20/11/2017 Data Qualificació: fins 30/11/2017 Data Recuperació: fins 15/12/2017	40%
Evidència 2. Anàlisi d'un cas d'intervenció	Data Entrega: 11/01/2018 Data Qualificació: fins 19/01/2018 Data Recuperació: fins 30/01/2018	40%
Evidència 3. Mapa Conceptual d'un cas d'intervenció	Data Entrega: 27/02/2018 Data Qualificació: fins 19/01/2018	20%
Evidència per alumnat que no assisteixi al 80% dels 3 blocs. Assaig, resolució i mapa conceptual d'un cas d'intervenció de la unitat/s de benestar que correspongui.	Data Entrega: 25/02/2018 No Recuperació.	La qualificació de cada evidència d'aquestes unitats (assaig, resolució del cas i mapa conceptual), no tindrà recuperació i farà promig amb la resta d'evidències de la unitat de benestar que hagi estat assignada a l'inici de l'assignatura.

(Si no s'entreguen les tasques en la data indicada o bé es fa cas omís de les indicacions fruit de l'avaluació

processual de l'assignatura, es considerarà que la puntuació serà de 0 en l'activitat d'avaluació que quedi afectada)

La nota final és el resultat del promig de totes les evidències sempre i quan es superi cadascuna d'elles amb una nota igual o superior a 5.

En totes les evidències l'alumnat introduirà la següent frase en què declari explícitament la originalitat del treball i la cita de totes les fonts i recursos utilitzats.

Tota la informació i les idees de l'evidència són originals i no han estat copiades de forma literal de cap altre recurs. Les idees i informació construïdes a partir d'altres s'han citat correctament..

Cas que es detecti plagi en qualsevol de les evidències, la matèria quedarà suspesa sense possibilitat de recuperació.

Bibliografia i recursos d'informació

Costes, A. (1997). El profesor de educación física como investigador. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 1(0), 1-4.

Dugas, E. (2004). Lógica de situaciones motrices y transferencia de aprendizajes en la educación física y los deportes. In: F. Lagardera; P. Lavega (eds.). *La ciencia de la Acción Motriz* (181-201). Lleida: Ediciones de la Universidad de Lleida.

Lagardera, F., & Lavega, P. (2005). La educación física como pedagogía de las conductas motrices. *Tándem. Didáctica de la Educación Física*, 18, 79-102.

Larraz, A. (2004) Los dominios de acción motriz como base de los diseños curriculares en educación física: el caso de la comunidad autónoma de Aragón en educación primaria. En F. Lagardera y P.Lavega (eds.), *La ciencia de la acción motriz* (pp. 203-226). Lleida: Universidad de Lleida.

Lavega, P. (2007). Educación Motriz: aportaciones ideológicas y científicas a partir de la praxiología motriz. *Inderef*. Recuperado de <http://editorialinde.com/revista/12-educ-infantil/55-una-politica-deportiva-para-los-mayores.htm>

Parlebas, P. (1968). Problématique de l'éducation physique. L'éducation physique: une pédagogie des conduites motrices. En P. Parlebas (ed.), *Activités physiques et éducation motrice*, Dossiers EPS, Paris: EPS. 3ª Edición.

Parlebas, P. (1987). *Perspectivas para una educación física moderna*. Málaga: Unisport.

Parlebas, P. (2003). Un nuevo paradigma en educación física: los dominios de acción motriz. En J.P. Fuentes y M. Bellido (eds.), *La Educación Física en Europa y la calidad didáctica en las actividades físico-deportivas*. Primer congreso internacional de Educación Física. (pp. 27-42). FIEP. Cáceres: Diputación de Cáceres.

Puig, N., Sarasa, S., Junyent, R. & Oró, C. (2003). Sport and Welfare State in the process of Spanish democratisation. In K. Heinemann (Ed.), *Sport and the Welfare State* (pp. 295-350). Schorndorf: Hofmann & Schattauer.

Waters, E., & Sroufe, L. A. (1983). Social competence as a developmental construct. *Developmental Review*, 3, 79-97.

BENESTAR FÍSIC

Fitzgerald, A., Fitzgerald, N., & Aherne, C. (2012). Do peers matter? A review of peer and/or friends' influence on physical activity among american adolescents. *Journal of Adolescence*, 35, 941-958.

Hollar, D., Lombardo, M., Lopez-Mitnik, G., Hollar, T.L., Almon, M., Agatston, A.S., & Messiah, S.E. (2010). Effective multi-level, multi-sector, school-based obesity prevention programming improves weight, blood pressure, and academic performance, especially among low-income, minority children. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, 21, 93-108.

Lee Peterson, J, Puhl, RM., & Luedicke, J. (2012). An experimental assessment of physical educators' expectations and attitudes: the importance of student weight and gender. *Journal of School Health*, 82(9), 432-440.

Li, W., Rukavina, P. & Wright, P. (2012) Coping agains weight-related teasing among adolescents perceived to be

overweight or obese in urban physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 31(2), 182-199.

Ratey, J. *Vigorous exercise affects the brain, learning process and student behavior; current school PE programs need re-examination*. Recuperado de <http://sparkinglife.org/page/the-new-p-e>. Consultat: 4 de setembre del 2014

Wikipedia. *Transtheoretical model*. Recuperat de http://en.wikipedia.org/wiki/Transtheoretical_model. Consultat: 4 de setembre del 2014

BENESTAR RELACIONAL. EL TREBALL COOPERATIU I EN EQUIP

Collard, L. (ed). (2012). *Sport et bien-être relationnel. Facteur d'intégration, de socialisation, d'insertion des jeunes*. Paris:Chiron.

Bantula, J. (2001). *Juegos motrices cooperativos*. Barcelona: Paidotribo

Burton-Chellewa, M.N., Ross-Gillespie, A.R., & West, S.A. (2010). Cooperation in humans: competition between groups and proximate emotions. *Evolution and Human Behavior*, 31(2), 104-108. doi:10.1016/j.evolhumbehav.2009.07.005.

Dunn, S. y Wilson, R. (1991). Cooperative learning in the Physical Education classroom. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 62(6), 22-28.

Lavega, P. (2009). La investigación en los juegos tradicionales y en los juegos cooperativos [Research on traditional and cooperative games]. In V. Navarro & C. Trigueros (eds.). *Investigación y juego motor en España* [Research and motor games in Spain]. (pp. 77-116). Lleida: Universitat de Lleida.

Parlebas, P. (2009). Salud y bienestar relacional en los juegos tradicionales. En. C. Villa (Ed.), *Juegos tradicionales y salud social*. (pp. 85-94). Aranda de Duero: Asociación Cultural La Tanguilla, 2009.

MATERIAL I RECURSOS TECNOLÒGICS

Área, M. (2009). *Introducción a la tecnología educativa*. España: Universidad de la Laguna. Recuperat de <https://campusvirtual.ull.es/ocw/file.php/4/ebookte.pdf>

González-Martí, I., Hernández, A., González-Víllora, S., & Pastor, J.C. (2011). La evaluación de competencias básicas en Educación Física mediante el Aprendizaje Basado en Problemas. En M.T. Tortosa, J.D. Álvarez, & N. Pellín (coord.), *X Jornadas de Redes de Investigación en docencia Universitaria*. (pp. 2292-2301). Alicante: Universidad de Alicante.

Prajapati, V. (2012). Effective teaching and learning of physical education through ICT. *International Journal of behavioral social and movement sciences*, 1, 100-109.

Prat, Q., y Camerino, O. (2012). Las tecnologías del aprendizaje y el conocimiento (TAC) en la educación física, la WebQuest como recurso didáctico. *Apuntes. Educación Física y Deporte*, 109(3), 44-53.

Thomas, A., y Stratton, G. (2006). What we are really doing with ICT in physical education: a national audit of equipment, use, teacher attitudes, support, and training. *British Journal of Educational Technology*, 37, 617-632.

BENESTAR RELACIONAL. ATENCIÓ DIVERSITAT

Arco, J.L., Fernández, A. (2004). *Manual de evaluación e intervención psicológica en Asociación Esclat*. (2007). *Manual de buenas prácticas*. Proyecto Grundtvig2. Barcelona: Graficas Viking.

Comité Paralímpico Español. (2014). *La Inclusión En La Actividad Física y Deportiva*. Barcelona: Paidotribo.

Fernández, J y colaboradores. (2009). *Deportistas sin adjetivos*. Madrid: Consejo Superior de deportes. Real Patronato sobre discapacida. Ministerior de sanidad. Comité paralímpico.

Jimena Almazán, F. (2011). *La educación física en alumnos y alumnas con necesidades educativas especiales y otras patologías*. Ediciones Adeo, Educación y Tiempo Libre

Rios, M. (2003). *Manual de la educación física adaptada al alumnos con discapacidad*. Barcelona: Editorial

Paidotribo.

Simard, C., Carton, F., Skrotzky. (2003). *Activitat física adaptada*. Barcelona: Inde

BENESTAR RELACIONAL. CONFLICTES

Costes, A. (2003). Los conflictos en la sesión de educación física. *Cuadernos de Pedagogía*, 322, 72-74.

Costes, A., & Sáez de Ocáriz, U. (2012). Los conflictos en clubes deportivos con deportistas adolescentes. *Apunts*, 108, 46-53.

Díaz-Aguado, M.J. (2005). La violencia entre iguales en la adolescencia y su prevención desde las aulas. *Psicothema*, 17(4), 549-558.

Molina, F. (2005). Nuevos conflictos sociales y su presencia educativa. Análisis sociológico y reflexiones para la intervención. *Cultura y Educación*, 17(3), 213-223.

Saez de Ocariz, U. (2011). *Conflictos y educación física a la luz de la praxiología motriz. Estudio de caso de un centro educativo de primaria*. Universitat de Lleida – INEFC Lleida (Tesis Doctoral inedita), Lleida. Recuperada de <http://www.tdx.cat/handle/10803/53637>

Sáez de Ocáriz, U., Lavega, P., & March, J. (2013). El profesorado ante los conflictos en la educación física. El caso de los juegos de oposición en Primaria. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 16(1), 163-176

Vinyamata, E. (2002). *Manual de prevención y resolución de conflictos*. Barcelona: Ariel.

BENESTAR SOCIOCULTURAL. INTERCULTURALITAT I IDENTITAT CULTURAL

Hernández Moreno, J., Navarro, V., Castro, U. & Jiménez, F. (2007). *Catálogo de los deportes y juegos tradicionales canarios de adultos* [Catalogue of traditional adult games and sports from the Canary Islands]. Barcelona: INDE.

Enciclopedia Catalana. (2005). *Els jocs i esports tradicionals*. Tradicionari. Volum 3. Enciclopedia de la cultura popular catalana. Barcelona: Gran Enciclopedia Catalana.

Lavega, P. (ed.). (2006). *Juegos tradicionales y sociedad en Europa* Barcelona: Asociación Europea de Juegos y Deportes Tradicionales.

Lavega, P. (2009). La investigación en los juegos tradicionales y en los juegos cooperativos In V. Navarro & C. Trigueros (eds.), *Investigación y juego motor en España* (pp. 77-116). Lleida: Universitat de Lleida.

Urdangarin C. y Etxebeste J. (coord.). (2005) *Euskal jokoa eta jolosa –transmitiendo una herencia vasca a partir del juego*. Gobierno Vasco: Vitoria-Gasteiz